

Evaluatie Regioprogramma Jeugd 2023

Regio rijk van Nijmegen

Meten = weten

We werken aan de hand van zes opgaven die de grootste thema's in onze regio verwoorden. Iedere opgave heeft een aantal actielijnen die weergeven wat we doen. We monitoren de voortgang en resultaten van de opgaven en actielijnen, want meten = weten!

De resultaten van onze inspanningen zijn niet 1-op-1 in cijfers uit te drukken. Het is een vertaling van de beschikbare data en onze ervaringen en die van onze partners. In deze evaluatie nemen we u mee in de concrete resultaten en ervaringen die we het eerste jaar hebben opgedaan. In de bijlage staan we meer uitgebreid stil bij de indicatoren zoals we die bij aanvang hebben opgesteld. Wat vertellen ze ons? Doen we de goede dingen?

De start

In het Rijk van Nijmegen werken we al vele jaren samen binnen het jeugddomein. De vraagstukken zijn ingewikkeld en landelijk speelt er veel in het jeugddomein. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de komst van de Hervormingsagenda Jeugd in juni 2023. Daarom hebben we besloten de samenwerking op jeugd te professionaliseren. Dit heeft geleid tot een regionaal team jeugd dat in 2023 een meerjarig Regioprogramma Jeugd heeft opgesteld. Vele samenwerkingspartners zoals aanbieders van jeugdzorg en -hulp, onderwijs, ervaringsdeskundigen en adviesraden hebben ons geholpen door feedback te geven. Het Regioprogramma Jeugd 2023-2028 is door alle 7 gemeenteraden vastgesteld (waarvan in januari 2024 de laatste). In het regioprogramma staan de ambitie en visie van onze jeugdregio en de opgaven die helpen om dat te bereiken.

2023 is een aanloopjaar geweest waarin we vooral uitgedacht en gebouwd hebben. Hierdoor kunnen we nog weinig concrete resultaten zien als het gaat om af- of toename van gewenste effecten zoals een afname van inzet van jeugdzorg. Ook is nog niet zichtbaar dat de door het Rijk geëiste besparingen intreden. We weten dat de oorzaken van jeugdproblemen veelal niet in de kinderen zelf liggen, maar in de context zoals het gezin. De oplossing moet dan ook in andere domeinen liggen, niet alleen de jeugdinterventies. Naar we hopen worden meetbare resultaten in de looptijd van het regioprogramma zichtbaar. Hierbij is de wens dat we in ieder geval geen stijgingen meer zien. Geen verdere stijging betekent versterkte en veerkrachtige jeugdigen en gezinnen in de regio, een goede verbinding met alle domeinen en meer stabiliteit voor alle partners betrokken bij de zorg voor onze jeugd.

Opgave 1: Meer inclusie in de basis. Versterken kinderopvang en onderwijs, goede aansluiting onderwijs en jeugdzorg.

Inclusiever onderwijs doen we samen met het onderwijs. Welke beweging maken we om een stevige pedagogische basis op orde te krijgen zodat in de toekomst alle kinderen thuisnabij naar school kunnen? We zijn in 2023 samen gestart met het opstellen van een ontwikkelagenda die hier antwoord op geeft. In de tweede helft van 2024 is de ontwikkelagenda naar verwachting klaar.

We vinden het belangrijk dat alle kinderen naar school kunnen. Voor sommige kinderen is dat minder vanzelfsprekend en is zorg in school nodig om dat mogelijk te maken. Ouders ontvangen via de lokale toegang van de gemeente een indicatie om zorg binnen het onderwijs voor hun kind in te zetten. In augustus 2023 zijn we gestart met pilots collectieve financiering zorg binnen onderwijstijd. Drie scholen met ieder één zorgaanbieder verzorgen samen onderwijs met begeleiding en/of persoonlijke verzorging voor kinderen die dat nodig hebben. Individuele indicaties zijn niet meer nodig. Ook is er meer rust in de klas, omdat niet elk kind een eigen zorgaanbieder heeft. De pilots lopen tot eind 2024.

Sinds 2023 zijn we met een aantal scholen bezig om lokale teams beter aan te laten sluiten op de ondersteuningsstructuur van het voortgezet onderwijs (vo). We zijn dit

jaar ook gestart met het uitwerken van een traject waarbij we toewerken naar een werkwijze voor een stads-breed en uiteindelijk regionaal vo-team. De uitwerking van een duurzame werkwijze blijkt complex en zal in 2024 doorlopen.

We zijn in 2023 gestart met de stapsgewijze implementatie van de STORM-aanpak, de aanpak voor suïcide preventie. Uit cijfers blijkt dat in 2023 9% van de ondervraagde scholieren serieus heeft nagedacht over levensbeëindiging. Het is daarom van groot belang in de regio de STORM-aanpak in te zetten. Schooljaar 2022-2023 heeft in het teken gestaan van voorbereiding van de partners en het inrichten van de projectstructuur. Sinds september 2023 werken drie vo-scholen met deze aanpak. Tien andere scholen bereiden zich voor om in schooljaar 2024-2025 te starten. Ook is verkend of, en op welke manier deze aanpak werkt in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Zij starten in 2024 met een deel van deze aanpak.

De aanbestedingen dyslexie en aanbod dagbesteding/dagbehandeling zijn naar tevredenheid afgerond. Door de aanbesteding dagbesteding/dagbehandeling zijn er nu 5 bouwstenen/ producten. Dit zijn voorschoolse dagbehandeling, onderwijstoeleidend dagbesteding, naschoolse dagbehandeling, naschoolse dagbehandeling LVB+ en naschoolse dagbehandeling BSO+. Het aantal aanbieders voor deze producten is licht uitgebreid, maar wel gemaximeerd. Ook is een betere normering voor zorgaanbieders geformuleerd wat leidt tot eerlijkere tarieven.

Ervaringsdeskundigheid

Onze regio hecht veel waarde aan cliëntperspectief. In veel uitvoerende taken wordt dat al ingezet, zoals in de Proeftuin Dukenburg of het Regionale Expert Team (RET). Wij willen dit verder toevoegen aan de regionale doorontwikkeling van jeugdbeleid.

In 2023 hebben we verkend hoe we ervaringsdeskundige expertise positioneren in het regioprogramma. We vragen enerzijds input op de opgaven van het regioprogramma en de doorontwikkeling daarvan. Anderzijds willen we met hen samen een op ervaring gebaseerde visie ontwikkelen op de inzet en meerwaarde van ervaringsdeskundigheid in beleid. Hiervoor hebben we een opdracht verstrekt aan drie ervaringsdeskundige organisaties en in het najaar van 2023 zijn vier ervaringsdeskundigen gestart.

Website

Onze website www.jeugdregionijmegen.nl is vernieuwd. In 2024 zetten we dit voort en gaan we werken aan een goed inclusief toegankelijke website. Met communicatie experts zetten we in 2024 actievere vormen van communicatie op. Hierdoor kunnen we alle partners beter aangehaakt krijgen en houden.

Opgave 2: Versterken mentale veerkracht

De groeiende vraag naar jeugdhulp en steeds langere duur van jeugdhulptrajecten zorgen voor lange wachtlijsten. We kunnen uit de data niet concluderen dat in 2023 een vermindering heeft plaatsgevonden in de behoefte van jeugdhulp gebruik. Dit betekent dat we met onze partners voor een grote uitdaging staan om in te blijven zetten op laagdrempelige, vrij toegankelijke hulp, preventie en het versterken van zelfredzaamheid. Hiervoor is het nodig dat we anders denken over jeugdzorg en over oplossingen. We willen dat ondersteuning wordt ingezet vanuit het gewone leven, met voorzieningen en mensen in de eigen omgeving en we willen integrale hulp in de wijk vergroten. Daarvoor zijn we in 2023 gestart met de voorbereiding van de vertaling van het gedachtengoed van “de nieuwe ggz” voor volwassenen naar het jeugddomein.

De nieuwe ggz wordt ook wel de GEM-beweging genoemd: de beweging naar een Ecosysteem Mentale Gezondheid. De nieuwe ggz kijkt anders naar psychisch lijden en de aanpak daarvan. Jeugdhulpvragen worden bekeken vanuit de sociale context. Samen met kwartiermakers van de nieuwe ggz is de inrichting van de GEM-beweging in de regio in kaart gebracht en zijn randvoorwaarden geformuleerd. We hebben actief ingezet op het verbinden van partners aan deze beweging. Ook is de kerngroep ingericht waarin partners uit het jeugddomein vertegenwoordigd zijn. In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor zogenoemde verandrateliers die in 2024 zullen starten. In een verandratelier gaan partners onder begeleiding van de kwartiermakers samen aan de slag om te experimenteren en leren. Per verandratelier staat een thema centraal dat belangrijk is voor de GEM-beweging, zoals het verkennend (eerste) gesprek.

Dat deze beweging hard nodig is blijkt ook uit de data.

In 2023 zien we een toename in trajectduur van hoog specialistische jeugd-ggz (25%) en hoog specialistische zorgaanbieders (7%). Hoe kan het dat de trajecten in omvang zijn gegroeid? Heeft de jeugd in onze regio steeds meer nodig? Wat kan vanuit het gewone leven? Dit vraagt om een zeer kritische blik van alle betrokken partners naar de omvang van de ingezette trajecten.

Vanuit opgave 2 zijn we in 2023 ook gestart met het vormen van een regionale visie op de inzet van respijtzorg. Om hier meer zicht op te krijgen is een brede verkenning uitgevoerd bij andere regio's, is gekeken naar de data en zijn twee onderzoeken uitgevoerd door verschillende onderzoeksbureaus. Binnen het onderzoek “meer zicht op respijt” is onderzocht welke doelgroep gebruik maakt van respijtzorg, welke interventies worden ingezet en welke doelen worden gesteld. In de evaluatie van mantelzorgbeleid is onderzocht in hoeverre het bestaande aanbod aansluit bij de behoefte van mantelzorgers. De brede verkenning en de onderzoeken worden gebruikt in de vorming van de regionale visie. Daarnaast zijn de inzichten meegenomen in de aanbesteding van de nieuwe contracten dagbesteding en dagbehandeling (ingang 1 januari 2024) en ambulante jeugdhulp (per 1 januari 2025).

Tot slot zijn we aan de gang gegaan met het verbeteren van de crisisketen. Eind 2023 hebben we als regio deelgenomen aan een bestuurlijk overleg met ziekenhuizen en specialistische jeugd-ggz aanbieders uit de regio over de beoordeling van acute psychiatrische jeugdigen op de spoedeisende hulp. Naar aanleiding van dit overleg start in 2024 een projectgroep met de opdracht breed te kijken naar alle knelpunten en mogelijke oplossingen rondom de crisis ggz.

Opgave 3: Het organiseren van passende hulp voor complexe situaties bij jeugdigen en hun gezinnen.

Op 1 januari 2023 transformeerde het Overleg Passende Hulp officieel tot een Regionaal Expertteam (RET). Daarmee verviel de aanmeldplicht bij een uithuisplaatsing en wordt ingezet op laagdrempelig betrekken van expertise. In 2023 is er 129 keer laagdrempelig contact geweest tussen een verwijzer en het RET. Het RET geeft advies bij (complexe) vastgelopen casuïstiek en denkt op verschillende manieren met de inbrenger van een vraag mee. Meedenken kan ook door middel van procesregie. Het RET-netwerk is uitgebreid met het onderwijs. Ouders en kinderen kregen meer positie in het RET. Zij kunnen aansluiten bij besprekingen en/of vooraf met de voorzitter kennismaken en op die manier hun input meegeven. In 2023 hebben 21 besprekingen aan tafel plaatsgevonden. Daarnaast is het RET gestart met de pilot Verklarende Analyse.

Van zowel het RET als de Verklarende Analyse zijn evaluaties gemaakt die op onze website staan.

In 2023 zijn we gestart met de verspreiding van de methodiek van de doorbraakaanpak. De doorbraakmethode is domein overstijgend en maakt maatwerk beter mogelijk. In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om regionaal de methode van de doorbraakaanpak in te kunnen zetten. We gaan in 2024 medewerkers van de lokale teams en jeugdbeschermers van de 7 gemeenten trainen. Ook worden dan enkele deelnemers van de proeftuin 'Samen Verder' getraind. Om te kunnen werken met de doorbraakmethode zijn goede randvoorwaarden nodig. Daarvoor zullen in 2024 ook workshops worden gegeven aan onder andere financieel-, juridisch- en beleidsadviseurs. We volgen de aankomende jaren de inzet van de doorbraakaanpak nauwgezet en leren regionaal van de uitkomsten.

Samen staan we sterk voor onze jeugd. Samen kleuren we de toekomst

Verbinding

In de regio hechten we veel waarde aan samenwerking met onze partners. Vanuit oprechte interesse en nieuwsgierigheid maken we nieuwe verbindingen en verdiepen we bestaande. De regio Rijk van Nijmegen is door het ministerie van VWS aangemerkt als zijnde een robuuste regio. Dat betekent dat we in staat worden geacht om als regio de beschikbaarheid van jeugdzorg voor de meest kwetsbare jeugdigen te borgen. Hiervoor is een zeer goede samenwerking tussen de 7 gemeenten en alle betrokken partners vereist.

In 2023 hebben we verschillende bijeenkomsten georganiseerd. We hebben die gebruikt om inhoudelijk over thema's te praten en meer op elkaar aangesloten te raken, zoals met ervaringsdeskundigen, adviesraden en onderwijs. Ook hebben we een theatercollege en diner-pensant georganiseerd. Daarmee willen we partners in het jeugddomein een inspirerende plek geven om te verbinden en samen gemotiveerd te raken én te blijven voor de pittige opgave waar we samen voor staan.

Opgave 4: Terugdringen residentiele jeugdhulp: zo thuis mogelijk

We willen dat kinderen veilig en zo optimaal mogelijk opgroeien. Als de overbelasting thuis te groot wordt kunnen steungezinnen helpen. Daarom is in de hele regio geïnvesteerd in de inzet van steungezinnen. Daarnaast hebben meerdere zorgaanbieders aan ouders ambulante gezinsbehandeling geboden, ook als een uithuisplaatsing dreigde. Multisysteem therapie (MST) en het InVerbindingsteam met JIM hebben tientallen gezinnen geholpen. In de gemeente Nijmegen is gestart met een nieuw project, de Zorgoppas. Door de specifieke zorgbehoefte van een kind is een gewone oppas niet mogelijk, dan wordt een professionele oppas ingezet. Er zijn van maart tot eind december 2023 in totaal 39 matches gemaakt. Regionaal leren we van de opbrengsten van dit project.

Soms is pleegzorg nodig. Helaas zien we dat het steeds moeilijker is om pleegouders te werven en vast te houden. Waar pleegzorg niet haalbaar is, lukt het niet altijd om gezinshuyszorg te bieden. Dat komt doordat er onvoldoende plekken zijn, of doordat een plaatsing door verkeerde matching wordt afgebroken. We zien in onze regio dat relatief veel kinderen terecht komen in residentiële jeugdhulp. In 2023 groeide 30.3% van de kinderen in gezinsvormen op en de rest in verschillende verblijfsvormen. Dit is zorgelijk en ongewenst en maakt dat we als regio blijvend moeten investeren in pleegzorg.

www.pleegzorgrijkvannijmegen.nl

In 2023 zijn we gestart met het uitwerken van de visie op specialistische jeugdhulp en het programma van eisen. Dit helpt ons om de juiste aanbieders te selecteren die zich inschrijven tijdens de regionale inkoop die in 2024 gaat lopen. Die inkoop sluit aan op de bovenregionale inkoop van de essentiële jeugdhulpfuncties. De belangrijkste onderdelen van onze visie op specialistische jeugdhulp is dat we kinderen zo thuis mogelijk moeten laten opgroeien, dat er doorlopend aandacht is voor de veiligheid en dat de tarieven reëel moeten zijn. We willen thuis versterken en uithuisplaatsing voorkomen en zijn ook alert op verplaatsingen omdat het gezinshuis of de regionale leefgroep niet voldoet. Er moet altijd aandacht zijn voor de mogelijkheid voor een warme terugkeer naar huis.

Het aantal uithuisplaatsingen is de afgelopen vijf jaar gedaald. We zien echter wel dat het aantal jeugdigen dat in verblijf opgroeit minder snel daalt. Dit komt onder andere doordat jeugdigen langer in een verblijfssituatie of gezinsvorm verblijven. Een van de verklaringen hiervoor is de verhoging van de maximumleeftijd voor gezinshuyszorg naar 21 jaar waardoor jongeren langer blijven. Daarnaast blijft het mogelijk om het verblijf onder voorwaarden verder te verlengen tot 23 jaar. Dit maakt onze aandacht voor de verbetering van de door- en uitstroom 18-/18+ onverminderd belangrijk. In alle regiogemeenten is daarom aandacht nodig voor de 18-/18+ problematiek waarbij invulling wordt gegeven aan de Big5. Dat zijn: sociaal netwerk, wonen, school en werk, inkomen en (mentaal) welzijn.

Opgave 5: Scheiden zonder schade voor alle gezinsleden.

In februari 2023 is een Regionaal Expertise Project (complexe) Scheidingen gestart (REPS). Het REPS is een samenwerkingsverband vanuit Sterker sociaal werk, Entrea Lindenhout, Pro Persona en Jeugdbescherming Gelderland. Het REPS wordt ingezet om expertise toe te voegen aan lokale teams, Gecertificeerde instellingen en partners uit de veiligheidsketen. In 2023 zijn er 181 vragen gesteld aan het REPS. De tijdsinvestering varieert, evenals de vorm van contact. Bij 25% duurde het contact minder dan een uur en is het veelal telefonisch. Bij de rest duurde dit langer. Bij 30% van alle vragen is de tijdsinvestering meer dan 2 uur en wordt meegedacht op locatie. Daarnaast wordt in het project geïnvesteerd in onderlinge samenwerking en het leren van elkaar vanuit de nieuwe visie 2 gezinnen en 2 plannen. We delen werkzame elementen en bekijken hoe dit zich verhoudt met de werkwijze van de eigen organisatie en samenwerkingspartners. Proactief is gekeken hoe de geleerde lessen onder de aandacht gebracht kunnen worden omdat complexe scheidingen tot veel problematiek kunnen leiden. We hebben meerdere voorlichtingen en workshops gegeven. Over het REPS is een evaluatierapport gemaakt dat op onze website staat.

Blik vooruit

We hebben in 2023, het aanloopjaar, veel geleerd. Als regio, als partners en als collega's. De samenwerking onderling en met onze partners is geïntensiveerd. Hierop zal blijvend worden ingezet want alleen samen kleuren we de toekomst van kinderen en gezinnen in onze regio.

We hebben ook dingen ontdekt die we anders willen doen. Toen we het regioprogramma schreven hebben we aan elke opgave actielijnen gekoppeld. We hebben in 2023 gemerkt dat sommige actielijnen overlap hebben met andere actielijnen in het programma. Om het werken vanuit de bedoeling beter vorm te geven gaan we opnieuw kijken hoe we de opgaven best kunnen inrichten. Daarnaast vragen actuele ontwikkelingen om toevoeging of aanpassing van actielijnen. In de volgende evaluatie geven we daar inzicht in.

In 2024 gaan we enkele indicatoren aanpassen. We hebben dit jaar gemerkt dat veel data beschikbaar is, maar ook veel niet, of niet voldoende. Hierdoor kunnen we niet altijd duidelijke conclusies verbinden aan de indicatoren die we in eerste instantie hebben opgesteld. Om betere duiding uit de data te kunnen halen gaan we in 2024 meer bij onze partners te rade.

Wat we vooral blijven doen in 2024 is onverminderd doorgaan met het werken aan onze ambitie: *we versterken kinderen en gezinnen zodat inzet van jeugdzorg minder vaak noodzakelijk is!*

Opgave 6: Veiligheid voor gezinnen, samen voor veilig

In 2023 hebben we ingezet om de positie van de JeugdBeschermingsTafel (JBT) te versterken. We hebben partners bevraagd wat goed gaat en waar verbeterpunten zitten. We hebben alles opgezet om per 1 januari 2024 te gaan starten met het "Toetsen aan Tafel"; het toetsen van kinderschermingsmaatregelen aan de JBT. Daarnaast zijn digitale vragenlijsten gemaakt om structureel feedback op te kunnen halen bij ouders, jongeren en professionals. In december 2023 hebben we een nieuwsbrief over alle ontwikkelingen rondom de JBT uitgebracht en verspreid onder professionals. Het aantal besprekingen aan de JBT is tussen 2022 en 2023 afgenomen. Van 93 besprekingen in 2022 naar 73 in 2023. We zien dat er aan tafel vaker (58% in 2023 t.o.v. 38% in 2022) besloten werd tot een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming.

We kunnen constateren dat minder onder-toezichtstellingen (OTS) worden ingezet én dat de OTS korter duren. We zien een daling van 7.3% in de totale trajectduur van de OTS in 2023 t.o.v. 2022. We zien ook een daling van bijna 11% in het aantal keren dat een OTS langer dan een 1 jaar wordt ingezet.

In het kader van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming hebben we in 2023 hard gewerkt in de proeftuin Gelderland-Zuid, locatie Nijmegen Dukenburg. In Dukenburg waren, in vergelijking met andere stadsdelen, de meeste maatregelen. In 2022 namelijk 67 OTS, 14 voogdizaken en 9 reclasseringsmaatregelen. In de proeftuin is sinds begin 2023 een veiligheidsteam "Samen Verder" actief. Het veiligheidsteam biedt tijdige, passende samenhangende hulp en bescherming aan huishoudens en gezinnen die te maken hebben met onveilige situaties. Hun doelgroep is 0-100 jarigen. Het team heeft in 2023 bij 48 huishoudens en gezinnen actieve

betrokkenheid gehad en bij 38 huishoudens en gezinnen consultatie & advies gegeven. Bij deze huishoudens is bijna altijd sprake van trauma, bij 2 op de 10 gezinnen heeft minimaal één gezinslid een licht verstandelijke beperking, en in bestaanszekerheid is veelal financiële problematiek. Omdat het veiligheidsteam breed werkt, van 0-100, zien we niet persé in cijfers terug dat dit heeft geleid tot een daling van OTS. Over de proeftuin is een evaluatierapport gemaakt dat op onze website staat.

Daarnaast hebben we in het licht van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (GVJB) in 2023 ingezet op verbetering van de samenwerking tussen lokaal team, Gecertificeerde Instelling (GI) en Veilig Thuis. Elke regio is verantwoordelijk voor bepaalde vraagstukken. Onze regio ontwikkelt een plan van aanpak op de verbetering van de samenwerking van GI's en Lokale Teams. Daarnaast hebben we het vraagstuk rondom de financiering van de GI's in de proeftuinen afgerond. Ook hebben we een plan van aanpak opgesteld voor de implementatiefase ter verbetering van het aanmeldproces.

In 2023 hebben we geïnvesteerd in het contact met het Zorg- en Veiligheidshuis. We weten elkaar inmiddels veel beter te vinden. Het verbinden van het regionaal jeugd- en veiligheidsbeleid en het Zorg- en Veiligheidshuis Gelderland-Zuid is belangrijk om jeugdcriminaliteit (preventief) aan te pakken. We hebben contact gelegd met het ontwikkelprogramma Jeugdstrafrechtketen Oost-Nederland. Hiervan gaan we in 2024 bemerken wat de opbrengst is. De samenwerking met het programma Preventie met Gezag (gemeente Nijmegen) is gestart zodat we als regio hiervan samen kunnen leren. In de regio hebben we 'Samenwerkingsafspraken nazorg voor jeugdige ex-gedetineerden- Rijk van Nijmegen'. We zijn in 2023 gestart met onderzoeken hoe hiermee in de regio wordt gewerkt zodat de afspraken in 2024 kunnen worden geactualiseerd.

Kijk voor meer informatie en contactgegevens op:

jeugdregionijmegen.nl